

Statistika:
Světový trh
s biopotravinami

Uvádění
výživových údajů
na biopotravinách

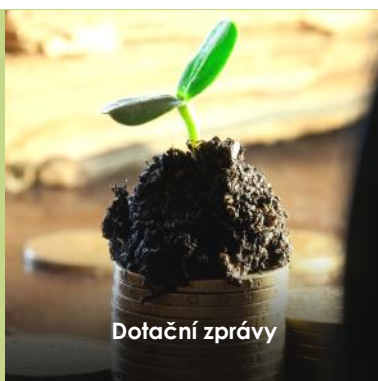
Zelená nafta
pro živočišnou
výrobu

Krátké zprávy,
čili víte, že?

naše PRO-BIO

Nové metodické pokyny

Dotáčnické zprávy

Ekologické Vánoce

Přání, ať je rok 2017 úrodný na zahradě, v sadu a na poli, ve stáji i na účtu

Příjemné prožití vánočních svátků a úrodný rok 2017
přeje tým
Centrály PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců

Od 22. 12. 2016 do 3. 1. 2017 bude uzavřena centrála v Šumperku. Objednané publikace mezi svátky odešleme v prvním lednovém týdnu.

DĚKUJEME ZA SPOLUPRÁCI
V ROCE 2016 A PŘEJEME VÁM
KRÁSNÉ VÁNOCE I ŠTASTNÝ
A ÚSPĚŠNÝ ROK 2017

Tým svazu PRO-BIO

PRO-BIO
Svaz
ekologických
zemědělců

PUBLIKACE

Výsevní dny 2017

Jako každý rok, tak i letos vydáváme oblíbený kalendář konstelací pro zahrádkáře a zemědělce – **Výsevní dny podle Marie Thunové® 2017**.

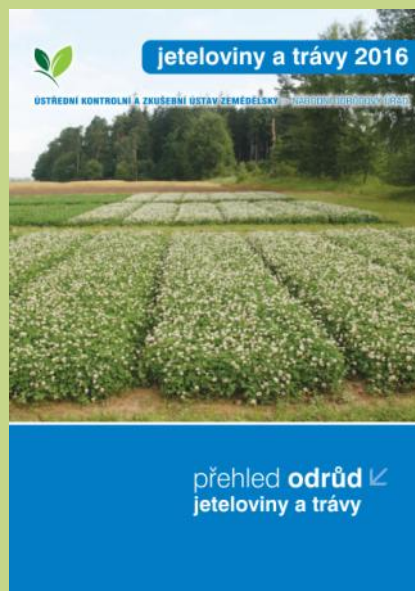
Kalendář je návodem jak nejefektivněji pracovat na zahradě či na poli v návaznosti na kosmické rytmy, uvádí příznivé dny pro včelaře a mnohá další doporučení a rady.

Výsevní dny sestavil a vypracoval Matthias K. Thun, přeložil Radomil Hradil.

Cena jednoho kusu je 67 Kč, při objednání 5 a více kusů získáte množstevní slevu. Členové Svazu mají nárok na jeden výtisk za zvýhodněnou cenu 38 Kč.

Pokud máte o tuto publikaci zájem, můžete si ji objednat e-mailem na adrese pro-bio@pro-bio.cz nebo telefonicky - 583 216 609 či osobně na centrále Svazu PRO-BIO, Nemocniční 53, vchod B, Šumperk (po předchozí dohodě).

Jeteloviny a trávy

Přehled odrůd jetelovin a trav, informující o nových odrůdách, které byly během tohoto období zapsány do Státní odrůdové knihy. Zajišťuje pěstitelům informovanost a usnadňuje orientaci při volbě vhodné odrůdy pro různé způsoby využití.

Zapoj se do KPZ

Kompletní příručka ke čtyřem vzdělávacím seminářům výkoveného programu o komunitou podporovaném zemědělství, která přináší komplexní informace o základech, vzniku a udržování systémů KPZ.

[Ke stažení zdarma na www.pro-bio.cz/publikace](http://www.pro-bio.cz/publikace)

DŮLEŽITÉ INFORMACE ČLENŮM

Vážení členové Svazu PRO-BIO,

začal sběr dat pro aktualizaci údajů v mapě dostupné na www.kamprobio.cz!

Vzhledem k tomu, že mapa má řadu nových funkcí, žádáme vás o **aktualizaci údajů** prostřednictvím níže uvedené tabulky.

Novinkou je možnost přidat více míst (bodů v mapě) pro jednoho člena, což využijí například ti, kdo mají více provozoven, či různá detašovaná pracoviště (např. farmu na jedné adrese a obchod na jiné). Pro každý bod v mapě je se počítá s popisem, který se vztahuje k daní činnosti pro toto místo.

Další novinkou je v sekci Zaměření nová kategorie filtrů nazvaná Služby a ostatní. Zde lze vybrat činnosti, které poskytujete svým kolegům zemědělcům tzv. službou nebo ostatní nezemědělské či doplňkové činnosti, které nabízíte.

Předem děkujeme za váš čas, který aktualizaci údajů věnujete. Informace zpracujeme co nejdříve.

Také vás prosíme o kontrolu, zda máte zaplacené **členské příspěvky**. Evidujeme řadu zapomnětlivců.

Tým centrály PRO-BIO Svazu

Norimberk, Německo
15.-18.2.2017
BIOFACH2017
into organic
Vůdčí světový veletrh biopotravin

Pouze pro odborné návštěvníky.

BIOFACH. STÁLE INOVATIVNÍ.
Svou rozmanitostí biopotravin, svým odborným kongresem, důslednou certifikací a jedinečnými tematickými světy nadchne tato mezinárodní platforma bio branže 2325 vystavovatelů a 48533 návštěvníků z celého světa. Tematické světy:

- Novinky a trendy
- Zážitky a objevy
- Znalosti a vzdělávání

Všechny informace:
BIOFACH.COM

POZNAMENEJTE SI TERMÍN PŘÍMO DO VAŠEHO KALENDÁŘE.

ORGANIZÁTOR
NürnbergMesse
T +49 9 11 86 06 - 49 09
F +49 9 11 86 06 - 49 08
visitorservice@nuernbergmesse.de

INFORMACE
PROveletrhy s.r.o.
T +420 775 663 548
info@proveletrhy.cz

Společně s veletrhem
VIVANESS 2017
Into natural beauty
Mezinárodní odborný veletrh přírodní kosmetiky

Nové metodické pokyny pro ekologické zemědělství platné od 1. 1. 2017

Ministerstvo zemědělství připravilo aktualizaci metodických pokynů pro ekologické zemědělství. Reagovalo tak především na podněty z praxe a průběžné změny v legislativě. Tyto metodické pokyny budou účinné od 1.1.2017.

- Aktualizované pokyny přinášejí i některé zásadnější změny nebo novinky:
- MP č. 2/2016 týkající se registrací subjektů do EZ a zkracování/prodlužování PO
- Zrušuje povinnost zařazení pozemku v přechodném období po dobu nejméně 12 měsíců před podáním žádosti o zkrácení tohoto přechodného období.
- Upravuje datum zrušení registrace subjektů z ekologického zemědělství. Registrace se ruší dnem nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení registrace.
- Stanovuje pravidla pro sestupnění ekologického pozemku do nového přechodného období v případě prokázání porušení určitých pravidel ekologické produkce.
- Upozorňuje výslovně na povinnost eshopů s biopotravinami registrovat se řádně do systému ekologického zemědělství.
- MP č. 2/2016 týkající se některých výjimek z pravidel EZ
- Zavádí povinnost přiložit k žádosti na použití syntetických vitamínů A, D, E také

stanovisko veterináře o nutnosti podávání těchto vitamínů.

- Upozorňuje výslovně na povinnost farmářů evidovat veškeré léčebné zásahy na zvířatech v patřičné evidenci.
- Spadá sem tedy i tlumení růstu rohů, odrohování a kupírování ocásků.
- MP č. 5/2016 týkající se udělování výjimek na osiva a sadbu
- Ekologické směsi obsahující do 30 % hmotnostního podílu konvenčních travních a jeteletravních osiv jsou vedeny jako ekologické a pro jejich použití není třeba žádat o výjimku.
- Byla prodloužena výjimka pro možné použití konvenční sadby trvalých kultur do 31.12.2018.
- MP č. 6/2016 týkající se vyme-

zení některých pojmů

- Zcela nový metodický pokyn, který definuje pojmy: velkochov; malý zemědělský podnik a region.

Metodické pokyny ke stažení:

[mp_2_2016](#)
[mp_3_2016](#)
[mp_4_2016](#)
[mp_5_2016](#)
[mp_6_2016](#)
[mp_7_2016](#)
[mp_8_2016](#)
[mp_9_2016](#)
[mp_10_2016](#)
[mp_11_2016](#)

Po Novém roce budou metodické pokyny k dispozici na centrále PRO-BIO Svazu v TIŠTĚNÉ PODOBĚ. Objednávat je bude možné prostřednictvím formuláře na webu nebo telefonicky.

VÝZVA: ZAKLÁDÁNÍ DRUŽSTVA ČESKÉ BIOMASO

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců a Družstvo ČESKÉ BIOMLEKO na základě pozitivních zkušeností se sdružováním v komoditě biomleko vyzývají zájemce o založení Družstva České biomaso, aby se přihlásili vyplněným formulářem, který máte v malíku ze dne 7.12.2016) na e-mail ceskebiomleko@seznam.cz. Po zaslání formuláře vám bude zaslán návrh stanov a obchodních podmínek.

Za družstvo
Ing. Miloš Pátek
předseda
tel. 602 537 212

Za PRO-BIO svaz
Kateřina Urbánková
manažerka svazu
tel. 725 571 027

Zemědělci v živočišné výrobě budou mít nárok na vratku za spotřební daň za pohonné hmoty

Čestí zemědělci v živočišné výrobě budou moci žádat o vratku spotřební daně z pohonných hmot zpětně za celý rok 2016. Novelu zákona o spotřební dani, která se týká tzv. zelené nafty.

„Naši snahou je co nejvíce podpořit chovatele skotu, prasat nebo drůbeže, protože tyto oblasti čelí krizi. Zelenou naftu jsme ale rozšířili do živočišné výroby především proto, že je klíčovou pro půdu. Vyšší produkce živočišných hnojiv získaných z krav a dalších hospodářských zvířat totiž pomáhá zlepšit stav půdy, její úrodnost a pomáhá i proti erozi,“ řekl ministr zemědělství Marian Jurečka.

Zemědělci v živočišné výrobě budou mít nárok na vratku za spotřební daň za pohonné hmoty zpětně za celý rok 2016, pracovníci v lesích a rybáři pak od 1. července 2017. Práce lesních hospodářů i rybníkářů má pozitivní dopady na životní prostředí, pomáhá například zvyšovat retenci vody v krajině. Vratka části zaplacené spotřební daně sníží náklady na naftu spotřebovávanou při hospodaření v lesích a umožní navýšit

investice do pěstebních a těžebních technologií, šetrnějších vůči lesním ekosystémům, chovatelé ryb budou moci zintenzívnit péči o spravovaná vodní díla.

Podle předběžných odhadů se pro zemědělce v živočišné výrobě předpokládá roční daňová úleva až 900 mil. Kč v roce 2016, až 1 mld. Kč v roce 2017 a až 1,4 mld. Kč v roce 2018. Pro lesní hospodáře a dodavatele lesnických služeb se počítá s částkou přibližně 260 mil. Kč a pro rybníkáře nanejvýš 20 mil. Kč ročně.

Vratku ze zelené nafty již v současnosti dostávají zemědělci podnikající v rostlinné výrobě a zemědělské podnikatelé provozující lesní školkařskou činnost na zemědělském i lesním půdním fondu. Systém daňových úlev pro zemědělce existuje také v dalších zemích EU (např. Německo, Polsko), rozšíření vratky daně za pohonné hmoty i na živočišnou výrobu tak pomůže srovnat konkurenční podmínky našich zemědělců se zahraničními.

Markéta Ježková
tisková mluvčí Ministerstva zemědělství

Označování bioprodukce: Výživové údaje nemusí uvádět ten, kdo vyrábí v malém množství

Až doposud bylo uvádění výživových hodnot dobrovolné, od 13. prosince letošního roku bude pro většinu výrobců povinné uvádět sedm údajů, a to energetickou hodnotu, tuky a z nich nasycené mastné kyseliny, sacharidy a z nich cukry, bílkoviny a sůl. Údaje budou muset být viditelně uvedeny na obalu v tabulce, v případě nedostatku místa v řadě za sebou.

Základních sedm povinných údajů mohou výrobci dobrovolně doplnit o mononenasycené mastné kyseliny, polyneenasycené mastné kyseliny, polyalkoholy, škrob, vlákninu, vitamíny a minerální látky.

Potraviny, které již byly uvedeny na trh nebo byly označeny před 13. prosincem 2016 a tabulku nenesou, mohou být prodávány do vyčerpání zásob. Vzhledem k dlouhé době trvanlivosti některých potravin se tak bude možné s potravinami bez tabulky setkat i několik dalších měsíců.

Pro některé potraviny povinnost nést výživové hodnoty neplatí, výjimka se

vztahuje např. na nebalené potraviny (pekařské výrobky, pultový prodej krá-

jených masných výrobků), v obchodě nakrájené a zabalené sýry, pokrmy ve stravovacích zařízeních, potraviny s malým obalem (největší plocha je menší než 25 cm²), nápoje s obsahem alkoholu nad 1,2 %, nezpracované potraviny (např. čerstvé maso, ovoce a zelenina), čaj, kávu, byliny a koření, sůl nebo žvýkačky.

Výživové údaje nebudou muset uvádět ani výrobci, kteří potraviny vyrábí v malém množství, tj. v množství, které je výrobcem dodávané přímo konečnému spotřebiteli nebo do místního maloobchodu, přičemž tento výrobce zaměstnává maximálně 10 zaměstnanců nebo jeho roční obrat nepřekročí 20 milionů korun.

Kompletní seznam výjimek je uveden v příloze nařízení o označování potravin EU č. 1169/2011.

„Výživové údaje nebudou muset uvádět ani výrobci, kteří potraviny vyrábí v malém množství, tj. v množství, které je výrobcem dodávané přímo konečnému spotřebiteli nebo do místního maloobchodu, přičemž tento výrobce zaměstnává maximálně 10 zaměstnanců nebo jeho roční obrat nepřekročí 20 milionů korun.“

Dotační zprávy: SZIF vydává rozhodnutí na dojnice, o mimořádných podporách a nutnosti doložit produkci ovoce

Platební agentura Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) vydává rozhodnutí na VCS dojnice. Jedná se o poslední rozhodnutí k dotacím v rámci Jednotné žádosti 2016 vydávané ještě v letošním roce. Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS) je zaměřena na citlivé sektory, které čelí nějakým obtížím, ale zároveň jsou velmi důležité z hospodářských, sociálních nebo jiných důvodů. Spadá sem také chov krav s tržní produkcí mléka, tj. dojnic. Opatření má podpořit jejich chovatele a také jim pomoci překlenout ztráty způsobené celoevropskou krizí na mléčném trhu. Žádat o dotaci mohl chovatel, který má minimálně dvě velké dobytčí jednotky (VDJ). Výše sazby je stanovena na 3 679,92 Kč/VDJ, celková částka na tuto podporu je 1,4 miliardy korun. O dotaci letos požádalo 1889 žadatelů. Pro výplatu těchto podpor je nezbytné, aby

rozhodnutí nabylo právní moci. Doporu-

čujeme žadatelům, aby v rámci urychlení výplat využili možnosti vzdání se práva na odvolání. Díky tomuto kroku se platba urychlí. Formulář „Prohlášení o vzdání se práva odvolání“ je k dispozici na webových stránkách www.szif.cz/JEDNOTNÁ_ŽÁDOST v sekci „Ke stažení“, ve složce Jednotná žádost.

Tento formulář lze podat jedním z následujících způsobů:

1. prostřednictvím Portálu farmáře
2. přes datovou schránku
3. osobně na místně příslušném regionálním pracovišti SZIF
4. poštou
5. e-mailem, ale pouze s uznávaným elektronickým podpisem.

V případě dotazů se žadatelé mohou obrátit na infolinku SZIF prostřednictvím tel. čísla: 222 871 871 nebo e-mailem: info@szif.cz.

Vsouvislosti s administrací mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby, SZIF zveřejňuje dle § 5 nařízení vlády č. 365/2016 Sb., výši sazby.

Chov krav chovaných v systému chovu s tržní produkcí

SZIF upozorňuje žadatele, že pro získání podpory na ovocné druhy s velmi vysokou a vysokou pracností v rámci dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) je nutné doložit objem vlastní sklizené produkce prodané či zpracované. Kopie dokladů, včetně vyplněného

mléka

Výše sazby mimořádné podpory na chov krav chovaných v systému chovu s tržní produkcí mléka je stanovena podle § 3 nařízení vlády č. 365/2016 Sb. na částku 910,12 Kč na 1 krávu (51 ks a více).

Zvýšená sazba mimořádné podpory na chov krav chovaných v systému chovu s tržní produkcí mléka je stanovena podle

§ 6 nařízení vlády č. 365/2016 Sb. na částku 1092,14 Kč na 1 krávu (3 až 50 ks).

Podpory na chov prasnic

Výše sazby mimořádné podpory na chov prasnic je stanovena podle § 4 nařízení vlády č. 365/2016 Sb. na částku 2 413,13 Kč na 1 prasnici (3 ks a více).

formuláře se předkládají SZIF nejpozději **do 31.1.2017**.

Objem produkce je nutné prokázat za jednotlivé ovocné druhy účetními a daňovými doklady nebo v případě zpracované produkce i kalkulacemi, a to za celé za období od 1.1. do 31.12.2016.

Formulář je již nyní ke stažení na webo-

vých stránkách SZIF, v části jednotná žádost, v dolní sekci „ke stažení“: <http://www.szif.cz/cs/jednotnazadost>

Podmínky podpor VCS pro ovocné druhy jsou stanoveny v § 22-23 a v přílohách č. 5 a 6 nařízení vlády č. 50/2015 Sb., v platném znění.

Mezinárodní biotrh zaznamenává stabilní růst—Bio obrat je celosvětově vyšší než 80 miliard eur

**Americký trh dává silné růstové impulzy
Evropské biozemědělství se rozrostlo o půl milionu hektarů
Německo: dvoumístný nárůst v oblasti bio**

Obrat ve světovém měřítku výrazně překračující 80 mld. eur, tak by mohla podle aktuálního hodnocení odborníků z oboru vypadat bilance v oblasti biopotravin a bioproduktů za rok 2015.

Dobré časy pro bio sektor, který v mezinárodním měřítku zaznamenává stabilní růst. Když se jeho aktéři od 15. do 18.02.2017 sejdou na svém každoročním oborovém setkání, vůdčím světovém veletrhu biopotravin BIOFACH, a mezinárodním odborném veletrhu přírodní kosmetiky VIVANESS, v Norimberku, budou vedle pozoruhodných výsledkových ukazatelů v centru pozornosti také témata jako inovace a odpovědnost.

„Celosvětový růst biotrhů povede za rok 2015 k výraznému překročení

80 mld. dolarů“, analyzuje Amarjit Saha, zakladatel a jednatel londýnské instituce Consulting Organic Monitor (GB). Na rok 2014 byl vypočítán celosvětový obrat zhruba 80 mld. dolarů. „Americký trh přitom s ohledem na nadprůměrné míry růstu zaujímá stále větší podíl.“ Helga Willer, expertka Výzkumného ústavu ekologického zemědělství (FiBL), Frick (CH), se také těší z pozitivních výsledků růstu. Konstatuje výrazný nárůst ekologicky obhospodařovaných ploch v Evropě. „Pro ekologické zemědělství na celém světě by se rok 2015 mohl stát rekordním rokem v jeho historii“, říká Helga Willer. Ještě nemáme k dispozici výsledky všech zemí, ale do konce roku 2016 budou zveřejněna čísla většiny zemí za rok 2015 vztahující se k ekologickému zemědělství. „V tomto okamžiku však

můžeme říci, že pokud jde o Evropskou unii, zvýšila se plocha výrazněji než v předcházejících letech – a sice o půl milionu hektarů na téměř 11 mil. ha nebo o více než 5 %“, konstatuje paní Willer s potěšením.

Zvláště potěšující jsou míry nárůstu ve Španělsku, které se blíží hranici 2 mil. ha. Itálie se dostala v roce 2015 na téměř 1,4 mil. ha plochy v biologickém zemědělství. Také v Německu se plocha zvýšila výrazněji než v minulosti – narostla o 4 % na téměř 1,1 mil. ha.

USA dávají celosvětově další růstové impulzy

V USA je oborová organizace Organic Trade Association (OTA), Washington, mimořádně spokojená s trendy a obratem v bio sektoru docíleným v roce 2015. Ten dosahuje podle zprávy „Organic Industry Survey“ historického maxima - téměř 40 mld. dolarů (39,7 mld.). Jen v tomto roce se podařilo docílit nárůstu o 11 %, což je největší nárůst ve výši 4,2 mld. dolarů. Hnacími prvky tohoto vývoje je segment čerstvého zboží, kde došlo ke zvýšení obratu na 13 mld. Tento segment představuje 36 % celého biotruhu v USA. Tržní podíl ovoce a zeleniny v kvalitě bio je v USA zatím na 13 %. U takzvaných convenience produktů pro vegetariány získaných zpracováním se obrat dokonce zdvojnásobil (+ 107 %). Nejvíce ovoce a zeleniny v kvalitě bio se prodalo prostřednictvím „konvenčních“ řetězců supermarketů (5,7 mld. dolarů), následováno specializovanými obchody a supermarkety s přírodními potravinami (4,7 mld. dolarů) a při přímém prodeji

(2,7 mld. dolarů) na tržištích, při prodeji v rámci sdružení producentů a spotřebitelům a v online obchodě. Jen u banánů se obrát zvýšil o 33 % na 165 mil. dolarů, což je velice úctyhodný nárůst. Jednatelka OTA, paní Laura Batcha, konstatuje: „Údaje, které máme k dispozici, nám ukazují, že zákazník stravující se v bio kvalitě nakupuje své ovoce a zeleninu s mimořádným ohledem na zdravé stravování. Bio zboží je přitom první volbou, neboť zákazník má jistotu, že se v tomto případě vyhne jedovatým a neodbouratelným pesticidům.“ Sektor non-food-nabízející ekologické textilní výrobky, prací a čistící prostředky a kosmetiku vzrostl o 13 % na 3,6 mld. dolarů. Obě skupiny výrobků – potraviny a non-food – tedy ke konci roku 2015 společně dosáhly 43,3 mld. dolarů, v přepočtu 39,6 mld. EUR.

Německo Silný sektor v evropské biobranži

Z dvoumístného nárůstu trhu se po oznámení aktuálních čísel při příležitosti veletrhu BIOFACH 2016 neradoval jen Svaz ekologického potravinářství (BÖLW), zastřešující organizace německých spolků a organizací sektoru bio a národní odborný garant předního světového veletrhu, nýbrž celá německá biobranže. V předcházejícím roce (2015) bylo biopotravinami a bionápoji dosaženo nárůstu obrátu o 11,1 % a objemu trhu celkem 8,62 mld. eur (2014: 7,76 mld. eur). Vyplynulo to z výpočtů „pracovní skupiny zabývající se oblastí biotruhu“ pod vedením společnosti Agrarmarkt Informations-Gesellschaft (AMI), Berlin (D) společně se sedmi partnery z oblasti vědy a poradenských institucí. Nejvýrazněji se zvýšil prodej biopotravin a bionápojů v potravinářském maloobchodě (LEH). S nárůstem 13,2 % stoupl na 4,76 mld. eur. Také specializovaný obchod se zdravou výživou zaznamenal ve srovná-

ní s předcházejícími lety nadprůměrné zvýšení, a částkou 2,71 mld. eur dosáhl nárůstu obrátu ve výši 10 %. Další prodejní kanály, jako prodejny s přírodními produkty, pekárny nebo zásilkový obchod se v roce 2015 také vyvíjely nadprůměrně. Také klasický maloobchod stále rozšiřuje své postavení na trhu: 55 % obrátu bioproduktů připadlo na potravinářský maloobchod, 31 % na specializované prodejny zdravé výživy a 13 % na zbývající prodejní kanály.

Francie Silný vývoj trhu

Ve Francii se v roce 2015 zvýšila plocha pro ekologické zemědělství více, než se nejdříve předpokládalo. Podle aktuálních údajů organizace Agence Bio, Montreuil (F) došlo k jejímu nárůstu ve výši 23 % na téměř 1,4 mil. ha a 5,1 % celkové zemědělsky využívané půdy. Za běžný rok očekává agentura zvýšení plochy o dalších 8 %, za rok 2017 dokonce o 20 %.

Biotrh ve Francii roste již několik let velmi stabilně. Obraty celé biobranže zatím činí 5,5 mld. eur, což je zvýšení o 10 % ve srovnání s rokem 2014. Také počet firem působících v bio sektoru od ekologických zemědělců přes další zpracovatele a velkoobchodníky až po maloobchodce se zvýšil na 42.216, což je potěšitelný nárůst o 7,2 %.

Švýcarsko Bio i přes složité prostředí znovu výrazně roste

Vedle Dánska je Švýcarsko, pokud jde o spotřebu biopotravin, již dlouho vpředu. Společně s Dánskem zaujímá se 7,7 % tržního podílu přední místo v hodnocení evropských zemí. Počet zemědělských závodů dodávajících produkty ekologického zemědělství v roce 2015 vzrostl na více než 6.000, přičemž obhospodařovaná plocha činila 137.000 ha. Zvýšil se také objem bio trhu s obratem 2,1 mld. eur, resp. o 5 % víc než v předcházejícím roce. 12,8 % zemědělské užitkové plochy je ve Švýcarsku mezitím obhospodařováno ekologicky. Trend k přechodu na ekologické zemědělství trvá nadále i v roce 2016, přičemž se u Bio Suisse nově přihlásilo již 227 závodů. Podle Jürge Schenkela, vedoucího marketingu ve svazu Bio Suisse, Bazilej (CH), zůstávají nejdůležitějším segmentem čerstvé produkty s obratem 1 mld. eur. Se zvýšením

o 10 % na 1 mld. eur dosahuje tento segment podle Schenkelových údajů poprvé dvoumístného podílu na trhu. Přesto nejoblíbenějšími individuálními produkty s velmi úctyhodnými tržními podíly ve výši 24 % resp. 20 % na celkové spotřebě zůstávají vejce a chléb. Na třetím místě následuje zelenina s tržním podílem 18 %. S výdaji ve výši 259 EUR na hlavu zaujímá Švýcarsko vedoucí pozici ve světě.

Itálie Těžiště je v exportu

Podle odhadů oborového svazu Asso-Bio, Bologna (IT), činil obrat bio sektoru za rok 2015 4,2 mld. eur. Protože Itálie je důležitým evropským dodavatelem a producentem široké palety čerstvé zeleniny, těstovin, olivového oleje a řady jiných produktů získávaných zpracováním, neudivuje, že téměř jedna třetina této částky – 1,5 mld. eur – připadla na export. Podle odhadů svazu činil obrat u bio výrobků ve specializovaném obchodě s přírodními potravinami 860 mil. eur, téměř stejně jako v potravinářském maloobchodě, který zaznamenal 872 mil. eur. S 238 mil. eur má také významný podíl na trhu přímý prodej s dodávkovou službou a stánky na trzích. Oficiální sběr dat pro bio sektor však v Itálii neexistuje.

Podle údajů institutu pro výzkum trhu Nielsen vzrostl obrat u bioproduktů zjištěný na skenerových pokladnách v

supermarketech a obchodních domech v roce 2015 o 20 % na 872 mil. eur, výrazně víc, než v obou předcházejících letech, kdy nárůst činil 12 % (2014) a 11 % (2013). Díky zvýšení obratu ve všech sektorech italské biobranže bylo možné také zaměstnat více pracovníků. AssoBio vychází při zaměstnanosti z nárůstu 17 % a celkového počtu 184.000 osob včetně těch, kteří působí v ekologickém zemědělství.

Velká Británie Opět na cestě růstu

Po několika letech stagnace a poklesu biotruhu ve Velké Británii nabrala tamní situace opět kurs růstu. V roce 2015 bylo zaznamenáno zvýšení o 4,9 %, takže bylo dosaženo obratu 1,95 mld. britských liber (2,6 mld. eur). Prodej v supermarketech se zvýšil o 3,2 %. Specializované prodejny s přírodními potravinami dosáhly dokonce nárůstu 7,5 %, dodávkové služby a internetové obchody dokonce 9,1 %. Stravování mimo domov zažilo boom s nárůstem o 15,2 %. Sektor zdraví a krásy vzrostl o pětinu (21,6 %) na 54 mil. britských liber (62,3 mil. eur). I přes tato hlášení o dosažených úspěších zde stále ještě je potenciál směrem nahoru, neboť podíl biosektoru u celkových výdajů za potraviny činí teprve 1,4 %. Německo, Francie a Itálie zaznamenávají při porovnání 3-4 %.

Zdroj: biofach.de

Hnutí Duha zapátralo: Tentokrát po ekologických Vánocích, můžete se nechat inspirovat

Do Štědrého dne zbývá už jen jedna z čokoládek z adventního kalendáře (bez palmového tuku, samozřejmě). Jsou stále tací, kteří nevědí, čím udělat radost svým blízkým? A jak vybírat a co kupovat bez zbytečných škod přírodě? Vlastně je to jednoduché. Dobrým začátkem je stromek z prořezávky z blízkého lesa nebo s certifikátem FSC. Existuje i několik dalších tipů: je možné se obejít bez kapra nebo ho aspoň nepouštět “na svobodu”. I samotná zvířata nejraději prožijí Vánoce, Silvestra i Nový rok v klidu ve svém prostředí. A kdo by chtěl jít “vytrávit” Vánoce do přírody, najde níže inspiraci, kam na tichý výlet. Ale pozor, divoká zvířata venku nekrmit!

Pátrání první - stromeček

Neseženete-li obyčejný stromek z příliš hustého lesa, který by lesníci stejně vyřízli, doporučujeme vánoční jedličku v květináči. Je to skvělá a dlouhodobá vánoční investice. Nejlépe s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council). Pokud ji na jaře s rodinou nezasadíte na zahradu nebo do lesa (více na www.rezekvitek.cz), můžete se s ní o Vánocích setkávat pomnoho generací. Certifikát FSC vám ulehčí i výběr vzrostlejšího stromku. Prodejce jím prokáže, že pochází z lesa, kde se hospodaří šetrně.

Je to rozhodně vhodnější volba než stromky z umělé hmoty nebo řezané z plantáží. Vyhněte se zbytečné chemii a ropným sloučeninám, které se používají při výrobě, o transportu přes půl zeměkoule nemluvě. Více na ekoporadne.cz

Pátrání druhé - dárky

Pokud vám chybí odvaha vrhnout se do ruchu předvánočních nákupů naslepo, nepřemáhejte se. Zeptejte se svých blízkých, co opravdu potřebují, nebo po-

tajmu projděte jejich dopisy Ježíškovi. Sami možná máte plné krabice těch “dalších vánočních dárků”. Nechcete přece nadělovat zbytečnosti.

Až budete konzultovat nákupy, nezapomeňte na pár tipů:

- 1) Oblečení opravdu potěší, když bude vyrobeno z biobavlny.
- 2) Pokud pochybujete o hygienických návycích blízkých, podstrčte jim ohleduplnou a šetrnou kosmetiku. Neznáte-li spotřebitelské značky jako HCS, BDIH, CPK, podívejte se na web umenizit.hnutiduha.cz/nakupy/kosmetika/.
- 3) Je-li někdo z rodiny přesvědčený o tom, že trpí hladem, naplňte dárkový koš jídlem se značkami Bio (Zelená zebra), nebo hvězdným listem (Evropská značka ekologického zemědělství).
- 4) Jakýkoli dárek s logem Ekologicky šetrný výrobek určitě potěší. Tedy ten čekaný.
- 5) S výroby ze dřeva a papíru je to jednoduché - stačí, aby měly certifikát FSC. Dárky můžete zabalit do recyklovaného nebo FSC papíru, populární je i kreativní balení například do vysloužilých map nebo (nekompletních) notových archů.

Pátrání třetí - štědrovečerní večeře

Řadu koupelnových van před Vánoci okupují kapři. Jako projev dobré vůle nebo ze strachu z krve je lidé často pouštějí zpět do rybníků. Raději ho snězte. Kapři tuhle „záchranu“ stejně nejčastěji nepřežijí. Po výlovu jsou dlouho drženi v teplejší vodě. Nebohé ryby vyhladovělé dlouhým „skladováním“ v sádkách nemají pak dost energie a odolnosti se náhlé změně přizpůsobit. Nehleďte na to, že pocházejí z intenzivního rybníčního chovu, který má s přírodou málo společného. Jde o

umělý výkrm, aby se kapři „vyrobilo“ co nejvíce. Obrovská množství ryb na malé ploše a vzniklý zákal ničí veškerý přirozený život v rybnících. Růst koncentrace dusíku a fosforu v našich vodách představuje vážné poškození přírody.

Lépe se bude trávit bramborový salát z vajec z venkovních chovů, maso z biochovů, lokální bioprodukty a suroviny či bezmasé alternativy jako Robi. Recepty pro “neživočišné Vánoce” jsou na <http://soucitne.cz/ingredience/vanocce>

Pátrání čtvrté – jak si odpocínout po Vánocích

Vánoční výlety do lesů jsou pro mnohé lidi zvyklostí a možností, jak vytrávit kila salátu a rohlíčků. Určitě vyrazte! Kam? Doporučujeme ostrovy naší divočiny. Nadělte si pod stromeček dvanáct tipů na výlety do míst, kde panuje příroda, a prožijte společně nejen Vánoce, ale i zážitky z naší divočiny. Stačí jen elektronicky: <http://ostrovydivociny.cz> Chcete-li se o své vánoční pochoutky podělit i se zvířátky, rozmyslete si to. Příkrmované jelení i srnčí zvěře je v pak lesích mnohem víc, než přirozeně les uživí. Přemnožená zvěř znamená problém pro celý ekosystém lesa. Býložravci představují potíže i v hospodářských lesích, nejen v divočině. Uměle přemnoženou zvěř je poškozeno průměrně 57 % všech listnáčů a jedlí. Přemnožená spárkatá zvěř sežere přednostně všechny mladé listnaté stromky a jedličky, a tak ze smíšených výsadeb zůstávají zase jen smrky, pro naše končiny nepřirozené. Příkrmování myslivci nebo hodnými lidmi znamená narušování přirozeného života lesa jako celku. Dokud nesnížíme počty zvěře, která decimuje přirozené zmlazování lesů, nepodaří se nám obnovit smíšené lesy místo dnešních smrkových monokultur.

Jan Piňos

Aktuální zprávy z IFOAM

Přístup do databáze organic-market

IFOAM Organics International nabízí zdarma tříměsíční přístup do databáze organic-market.info, která má 100 000 uživatelů ve 195 zemích světa.

Organic Leadership Course

IFOAM Organics International pořádá již pátý ročník úspěšné „**Organic Leadership Academy**“. Tentokrát se první část uskuteční 21 – 28. 5. 2017 v Chorvatském Splitu. Přihlášky do 9. 3. 2017 [zde](#). Cena kurzu je 3 100 EUR, je však možné žádat o **stipendijní podporu**.

Předvánoční Rada ministrů zemědělství EU a rozhodné vystoupení Jurečky, s jehož názory souzní evropský ekozemědělský sektor

V Bruselu se 12. 12. 2016 uskutečnila Rada ministrů zemědělství. Během ní de facto skončila role slovenského předsednictví při vedení Trialogu (Evropská Komise, Evropská Rada, Evropský Parlament) o návrhu nařízení o ekologické pro-

dukci. Spis tak přebírá Malta. Na jednání nejvýrazněji vystoupil český ministr zemědělství **Marian Jurečka**, který mj. navrhl ukončení dlouhotrvajících jednání, jež uvízla na mrtvém bodě. Dále dodal, že lepší cestou by bylo postupné zkvalitňování současné legislativy. Tento názor zastává i evropský ekozemědělský sektor, do něhož další průtahy vnášejí velkou nejistotu. Mezi nedotčená témata patří mimo mnoho jiného problematika skleníků, horizontální legislativa osiv, či decertifikace v případě nálezů reziduí pesticidů. **Záznam jednání** k dispozici [zde](#), pan ministr hovoří od času 49:40.

Jiří Lehejček

Ohlédnutí: RC Krkonoše – předvánoční setkání s legislativou

Tradiční předvánoční setkání RC Krkonoše obohatilo vystoupení ředitele KEZ o.p.s. Jana Dehnera, který seznámil přítomné s novinkami nejen v ekologické legislativě. Hana Řehořková, správ-

cová regionálního centra, předala členům informace z Rady Svazu PRO-BIO a informovala o dotačních možnostech. A také pro všechny výborně uvařila , ovšem chléb upekl člen Jiří Janoušek.

Nová koncepce veletrhů zaměřených na živočišnou výrobu s doprovodným programem s šampionáty skotu

Nová koncepce veletrhů zaměřených na živočišnou výrobu má u vystavovatelů úspěch. U Národní výstavy hospodářských zvířat bude po celé čtyři dny probíhat doprovodný program. Časový harmonogram se stále upřesňuje, nicméně už nyní lze potvrdit, že proběhnou Národní šampionát holštýnského skotu, Národní šampionát plemene brown swiss, Národní šampionát skotu jersey a soutěžní přehlídka českého strakatého skotu.

Národní šampionát plemen masného skotu proběhne od čtvrtka do soboty. Jednotlivé dny od čtvrtka do neděle budou věnovány chovatelům hospodářských zvířat. Svůj den budou mít například chovatelé holštýnského skotu, chovatelé českého strakatého skotu nebo chovatelé koní.

Zhruba za půl roku zahájí na brněnském výstavišti Národní výstavu hospodářských zvířat a Mezinárodní veletrh pro

živočišnou výrobu ANIMAL TECH.

Měsíc pak zbývá do řádného termínu podání přihlášky – do 15. ledna 2017. Při dodržení tohoto termínu mohou vystavovatelé získat desetiprocentní slevu na výstavní plochu.

Nová koncepce veletrhů zaměřených na živočišnou výrobu slaví u vystavovatelů úspěch. Přihlášeny jsou už desítky firem a s dalšími průběžně komunikujeme. Oddělení tématu živočišné výroby do samostatného projektu se ukázalo jako správný krok a nepochybně přinese vystavovatelům komerční úspěch.

Jednotlivé části Veletrhů pro chov, myslivost a krajinu do sebe dobře zapadly

Souběžně s Národní výstavou hospodářských zvířat a veletrhem ANIMAL TECH proběhnou také Národní výstava myslivosti a Veletrh udržitelného života v krajině NATUR EXPO BRNO. Všechny čtyři akce se prezentují pod

názvem Veletrhy pro chov, myslivost a krajinu.

S postupujícími přípravami se ukazuje, že všechny čtyři veletržní akce se vhodně doplňují a pozitivně reagují i vystavovatelé z výstavy myslivosti i veletrhu NATUR EXPO BRNO. Pro ANIMAL TECH znamená tato kombinace větší motivaci zemědělců a chovatelů k návštěvě výstaviště. Myslivost je koníčkem velké části zemědělců a první ročník veletrhu NATUR EXPO BRNO je zaměřen na udržení vody v krajině.

Součástí tohoto veletrhu bude také interaktivní expozice prezentující důsledky klimatické změny a poradenství pro zemědělce, jak se následkům změny klimatu přizpůsobit a jak hospodařit v nových podmínkách. Připraveny jsou ukázky konkrétních adaptačních opatření a způsobů jejich financování.

Jiří Palupa
Veletrhy Brno, a.s.

Ekologičtí sedláci oslovili studenty hotelových škol ve třech krajích

**Biopotraviny a ekologické zemědělství jako hlavní téma vzdělávacího a propagačního projektu
Propagace regionální bioprodukce a spolupráce**

Výrobci biopotravin, sedláci i zástupci ekologických kontrolních organizací oslovili mladé lidi, kteří si jako své budoucí povolání zvolili gastronomii. V roce 2016 se setkali hned ve třech krajích České republiky. Ve Středočeském, Olomouckém a Moravskoslezském se konaly vzdělávací semináře, na kterých se studenti místních škol mohli seznámit s ekologickými sedláky a výrobci biopotravin v regionu. Proč je ekologický systém hospodaření důležitý nejen pro kvalitu potravin, čím se liší od běžného zemědělství, jak probíhá jeho kontrola či jak je možné místní biopotraviny získat, vysvětlovali na hotelových školách samotní zemědělci i výrobci.

Výrobci a budoucí zákazníci

Na setkáních se pravidelně potkávali zemědělci jako výrobci biosurovin, studenti gastronomie jako jejich potenciální budoucí odběratelé a zástupci pedagogů, kteří jsou nositeli informací, jež dokážou z dlouhodobého hlediska ovlivnit, kam se bude ubírat nejen česká gastronomie. Zájem o problematiku biopotravin projevila i veřejnost, která se pravidelně seminářů v jednotlivých krajích účastnila.

„Podle charakteristiky zaměření ekologického zemědělství v daném kraji byl obsah seminářů zaměřen dle komodit. Středočeský kraj se seminářem v Poděbradech se blíže věnoval produkci biomléka a bio mléčných výrobků, v Olomouci byly hlavním tématem obilniny a cereálie, a opavský seminář se zaměřil na biomaso,“ upřesnila Andrea Hrablová za Bioinstitut, o.p.s., který

projekt realizoval.

Pro mnohé mladé lidi bylo překvapením, že označení bio u potravin upravuje zákon a že napsat tyto tři písmena na obal produktu bez splnění podmínek, ke kterým patří i pravidelná kontrola výrobce, nelze. Stejně tak objevené bylo zjištění, že není třeba shánět suroviny pro přípravu pokrmů ve velkoobchodech, ale že sedláci již disponují kapacitami pro distribuci svých produktů. Účastníci z řad pedagogů ocenili konkrétní informace, které přinesly příběhy sedláků. Propojení teorie s praxí se ukázalo jako velmi efektivní. Zvláště oceňované byly také ochutnávky bioprodukce – obvykle faremních zpracovatelů, kteří ochutnávky připravili a osobně komentovali.

Z téměř dvou set posluchačů, kteří se seminářů účastnili, tvořili polovinu vždy studenti. „Vedle vzhledu do života ekofaremu i specifík výroby biopotravin byl významnou přidanou hodnotu networking, který spontánně v průběhu každého setkání probíhal. Díky osobním kontaktům byla zahájena spolupráce mezi školami, zemědělci a odborníky v oblasti ekologického zemědělství a biopotravin,“ doplnila Andrea Hrablová. Přínosem bylo i setkání s iniciativami, které se snaží o systémové zapojení místní produkce do školních stravovacích zařízení. Zástupkyně programu Skutečně zdravá škola tedy nemohly chybět. Část publika pak tvořili pracovníci EVVO na školách, kteří se zde sami vzdělávali. Představen byl i systém komunitou podporovaného zemědělství.

Každému ze seminářů předcházela i speciální exkurze určená médiím na

jednu z místních ekofarem. Regionální novináři tak měli možnost osobně se seznámit se sedlákem, každodenním chodem hospodářství i aktuálními statistickými daty, které se týkaly ekologického zemědělství v daném regionu.

Projekt Propagace regionální bioprodukce a spolupráce realizoval Bioinstitut, o.p.s., za podpory Ministerstva zemědělství, a to ve spolupráci s kontrolní organizací KEZ, o.p.s., PRO-BIO Svazem ekologických zemědělců a Českou technologickou platformou pro ekologické zemědělství.

Nové možnosti

Projekt Propagace regionální bioprodukce a spolupráce probíhal od dubna do listopadu 2016. Realizoval se v Hotelové škole a Vyšší odborné škole hotelnictví a turismu v Poděbradech, Střední odborné škole obchodu a služeb v Olomouci a Střední škole hotelnictví a služeb a Vyšší odborné škole v Opavě. Organizátoři věří, že i v příštím roce bude projekt pokračovat v dalších krajích České republiky. Rádi by rozšířili aktivitu pro školy i formou společného vaření z biopotravin nebo exkurzí na farmy pro studenty. Více informací, včetně kontaktů, naleznete na

<http://bioinstitut.cz/cz/projekty-spoluprace/propagace-regionalni-bioprodukce-a-spoluprace>

Cancúnská deklarace: Ved'te kroky k posílení problematiky ochrany biologické rozmanitosti

ARGUMENTACE: Ochrana biologické rozmanitosti se musí promítnout i do zemědělství, lesnictví, rybolovu nebo cestovního ruchu, to je předpoklad pro udržitelný rozvoj lidstva - shodli se ministři z celého světa

Ve dnech 2. – 3. prosince 2016 se v mexickém Cancúnu proběhlo jednání ministrů z různých rezortů z celého světa k posílení problematiky ochrany biologické rozmanitosti ve všech souvisejících sektorech, nyní konkrétně v zemědělství, lesnictví, rybolovu a cestovním ruchu. Českou republiku reprezentovali náměstek ministra životního prostředí Vladislav Smrž společně s náměstkem ministra zemědělství Patrikem Mlynářem. Na závěr dvoudenního jednání byla přijata ministerská deklarace s výzvou k vytvoření rezortních a meziresortních plánů i politik ve výše zmíněných oblastech se zaměřením na zachování a obnovu biodiverzity. Tzv. Cancúnská deklarace stanovuje

jasný směr pro další aktivity v oblasti zohlednění problematiky ochrany biodiverzity napříč všemi relevantními sektory, které by měly být jak na globální, tak na místní úrovni v nejbližší době realizovány.

Na téma celosvětového udržení biologické rozmanitosti v těchto dnech v mexickém Cancúnu naváže 13. zasedání smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD), které představuje nejvýznamnější mezinárodní jednání zaměřené na globální ochranu přírody a přírodních zdrojů.

Na zasedání se bude projednávat zejména zatím nedostatečný stav plnění cílů Strategického plánu pro biodiverzitu do roku 2020, posílení ochrany mořské biodiverzity nebo budoucí analýza rizik

a možná regulace tzv. syntetické biologie [2], která vyvíjí organismy podobné živým modifikovaným organismům (living modified organism - LMO). Zasedání se bude zabývat dosavadním výzkumem a dalšími kroky ve vyhodnocení rizik, které určité skupiny takových organismů představují.

Česká republika společně s ostatními členskými státy EU dlouhodobě usiluje o posílení aktivit směřujících k ochraně světové biodiverzity, včetně nezbytné ochrany ekosystémů a služeb, které zajišťují lidské společnosti předpoklad pro její udržitelný rozvoj.

(tz mžp)

<https://www.cbd.int/cop/cop-13/hls/Cancun%20Declaration-EN.pdf>

Smutná zpráva: Josef Abrle starší zemřel

Zemřel dlouholetý člen PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců a propagátor ekologického vinařství ing. Josef Abrle z Pavlova. Za svá vína získal řadu ocenění, v letech 2007 a 2010 dodával své biovíno dokonce pro prince Charlese. Poslední rozloučení se konalo 17. prosince 2016 ve smuteční obřadní síni v Hustopečích.

Víte, že existují...

Bilanční kalkulačka

Půdní organická hmota tvoří pouze součást půdy, významem je však zásadní. Je základem faktorem půdní úrodnosti, ovlivňuje vlastnosti půdy a je podmínkou existence bohaté půdní bioty. Z tohoto důvodu byla vytvořena Bilanční kalkulačka. Uživatel po zadání údajů o plodinách, použitých organických hnojivech a jejich dávkách, pěstovaných mezplodinách apod. zjistí bilanci uhlíku na daném pozemku.

Protierozní kalkulačka

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s VUMOP na začátku tohoto roku spustili takzvanou Protierozní kalkulačku. Díky internetové aplikaci zemědělci přesně vidí, jaká část jejich polí je nejohroženější. Dozví se, jak pozemky chránit, jaké plodiny zasít, jak půdu obdělávat nebo jaký správný osevní postup zvolit. To vše v závislosti na vyhodnocení konkrétních podmínek uživatele.

Aplikace Limity využití půdy

Ukazuje kvalitu půdy i její ochranu a další omezení pro výstavbu. Jsou zde totiž sdružená data od katastrálních úřadů, obcí s rozšířenou působností i například údaje o zaměstnanosti v regionech. Jedním z cílů programu je snaha pomoci řešit problematiku využití zemědělských brownfieldů, které v aplikaci také najdete. Minimální vyhledávací velikost je 10 hektarů. Vše najdete na pro-bio.cz

KALENDÁŘ AKCÍ

• 1.12.2016 - 2.12.2016

Setkání aktérů venkova Olomouckého a Zlínského kraje „Možností podpory zkracování odběratelských řetězců, místních trhů a jiná podpora z PRV“
Penzion U Petra, Jeseník (Lipovská 115/328), Vendula Poláchová, polachova@masjesenicko.cz

• 12..2.2016

Bioprodejna Slunečnice z Českých Budějovic zve na muzikálové představení na námět knihy **Anastasia Vladimíra Megreho ANASTASIA s Gabrielou Filippi a Máriem Kubcem** v hlavní roli, které se koná v neděli 12.2.2017 od 18:00 v divadelním sále DK Metropol. Koupí vstupenky přispějete 30Kč na léčbu malého Honzíka z Českých Budějovic, který trpí Du-

chenovou svalovou dystrofií.,

• 15.2. 2016—18.2.2016

BIOFACH 2017
Během čtyř veletržních dnů se odborná veřejnost může seznámit s ucelenou nabídkou ekologického zemědělství: biopotraviny, suroviny, ovoce, zelenina, lahůdky, pečivo, maso, mléčné výrobky, bionápoje a mnohé další. Souběžně s veletrhem BIOFACH probíhá mezinárodní veletrh přírodní kosmetiky VIVANESS a odborný kongres.

• 30. - 31.3. 2017

Konference "Odpad zdroj 2017"
prostory Fabrika hotelu v Humpolci, <http://incien.org/odpad-zdrojem-2017/>

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Složení redakce Naše PRO-BIO:

Kateřina Urbánková
Andrea Vizinová
Sylva Horáková

Kontakt:

Centrála Svazu PRO-BIO
Nemocniční 53,
Šumperk
T: 583 216 609
E: pro-bio@pro-bio.cz
W: www.pro-bio.cz